

การอ่านให้เก่ง

ดร.ธนอมวงศ์ สุกโชติรัตน์ ล้ายอดมรรคผล
Ph.D. Reading and Language Arts

ฉบับ “อุทยานธรรม” เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน
อ่านให้เป็น อ่านให้เก่ง และมีวิจารณญาณ

พิมพ์ครั้งที่ ๑๘ ปีที่ ๓๗ แห่งการส่งเสริมการอ่าน

สำนักพิมพ์กระต๊อ

การอ่านให้เก่ง

พิมพ์ครั้งที่ ๑๘ ฉบับ “อุทยานธรรม”

ดร.ณอมวงศ์ สุกโชติรัตน์ ถ่ายทอดมรรคผล

Ph.D. Reading and Language Arts

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ถนอมวงศ์ สุกโชติรัตน์ ล้ายอดมรรคผล.

การอ่านให้เก่ง ฉบับอุทานธรรม. -- พิมพ์ครั้งที่ 18 -- นนทบุรี: ภาพพิมพ์, 2562.

160 หน้า

1. การอ่าน. 2. หนังสือและการอ่าน. I. ดินหิน รักพงษ์โสภ, ผู้วาดภาพประกอบ. II. ชื่อเรื่อง.

028.9

ISBN 978-616-565-081-6

พิมพ์ครั้งที่ ๑๘ ฉบับ “อุทานธรรม” พ.ศ. ๒๕๖๒

(ฉบับอื้อปึก ครั้งที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๖๘)

จัดพิมพ์โดย

ดร.ถนอมวงศ์ สุกโชติรัตน์ ล้ายอดมรรคผล

ออกแบบปกและจัดหน้า

วัชรวรรษอุปถัมภ์ศิลปกรรม

ภาพประกอบบนปกและในเล่ม

ดินหิน รักพงษ์โสภ

พิสูจน์อักษร

วัชรวิชัย

พิมพ์ที่ บริษัทภาพพิมพ์จำกัด ๔๕/๑๒-๑๔, ๓๓ หมู่ ๔ ตำบลบางขนุน อำเภอบางกรวย

นนทบุรี ๑๑๑๓๐ โทร. ๐๒-๘๗๙-๙๑๕๔-๕๖

ประวัติการพิมพ์

พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๒, ๒๕๒๙

พิมพ์ครั้งที่ ๓, ๒๕๓๐

พิมพ์ครั้งที่ ๔ โดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ๕๐,๐๐๐ เล่ม, ๒๕๓๐

พิมพ์ครั้งที่ ๕, ๒๕๓๓

พิมพ์ครั้งที่ ๖, ๒๕๓๕

พิมพ์ครั้งที่ ๗, ๒๕๓๗

พิมพ์ครั้งที่ ๘, ๒๕๓๙

พิมพ์ครั้งที่ ๙, ๒๕๔๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑๐, ๒๕๔๗

พิมพ์ครั้งที่ ๑๑, ๒๕๔๙

พิมพ์ครั้งที่ ๑๒, ๒๕๕๐

พิมพ์ครั้งที่ ๑๓, ๒๕๕๒

พิมพ์ครั้งที่ ๑๔, ๒๕๕๒

พิมพ์ครั้งที่ ๑๕, ๒๕๕๓

พิมพ์ครั้งที่ ๑๖, ๒๕๕๕

พิมพ์ครั้งที่ ๑๗, ๒๕๖๑

พิมพ์ครั้งที่ ๑๘, ๒๕๖๒

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการพิจารณาเห็นว่าหนังสือเรื่อง การอ่านให้เก่ง
เหมาะสมที่จะใช้เป็นคู่มือแนะแนวการอ่านสำหรับครู นักเรียน บรรณารักษ์
และประชาชนทั่วไป จึงได้ปรับปรุงรูปแบบ จัดทำภาพประกอบใหม่ และ
จัดพิมพ์เป็นหนังสือเสริมประสบการณ์ กระทรวงศึกษาธิการได้
พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๒๕

พ.ร.ก.

(นายพจนอม แก้วกำเนิด)

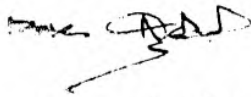
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน

ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

หนังสือเรื่อง การอ่านให้เก่ง เป็นหนังสือคู่มือแนะแนวการอ่าน นางฉนวนวงศ์-ถ้ายอดมรรคผล อาจารย์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นผู้เรียบเรียง สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย (สอท.) จัดพิมพ์ครั้งแรก ในโอกาสครบรอบ ๔ ปี ของสมาคมฯ มีเนื้อหาว่าด้วยเรื่องขั้นตอนการปฏิบัติตน หรือบันได ๘ ขั้นของการก้าวไปสู่การเป็นนักอ่านที่สามารถใช้การอ่านพัฒนาตนเองและสังคมได้ คือ มีสมองไวเกิด ทำจิตให้แจ่มใส สนใจอ่านทุกหนังสือ (คือ อ่านหนังสือทุกชนิด) อย่าถือคิดเป็นคัมภีร์ อย่าอ่านจืเป็นคำ ๆ ฝึกการจำความย่อ ๆ รู้จักขอความช่วยเหลือ อ่านไม่เบื่อทุกวิชา ชีวิตมีค่าและประสบความสำเร็จ ผู้เรียบเรียงสามารถประยุกต์ ทฤษฎีให้นำไปสู่แนวทางการปฏิบัติอย่างง่าย ๆ ได้ สามารถใช้เป็นคู่มือในการสร้าง นิยรักการอ่าน กรมวิชาการจึงปรับปรุงรูปแบบ จัดทำภาพประกอบใหม่ และจัด พิมพ์เป็นหนังสือเสริมประสบการณ์จำนวน ๕๐,๐๐๐ เล่ม เพื่อแจกโรงเรียนระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาทุกสังกัด รวมทั้งห้องสมุดประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หนังสือนี้หากมีผู้สนใจก็สามารถหาซื้อได้ในท้องตลาดหรือสั่งซื้อได้จาก สมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย

กรมวิชาการขอขอบคุณผู้เรียบเรียงและสมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย ที่มอบต้นฉบับนี้ให้โดยไม่รับค่าลิขสิทธิ์ใด ๆ ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา การอ่านในประเทศเป็นอย่างยิ่ง

(นายกมล สุตประเสริฐ)

รองอธิบดี รักษาการแทน

อธิบดีกรมวิชาการ

๑๗ มิถุนายน ๒๕๒๕

คำนิยาม

“อ่านเก่ง” กับ “อ่านให้เก่ง” ไม่เหมือนกันทีเดียว แม้ว่าการอ่านเก่งจะนำไปสู่การเป็นคนเก่ง แต่ก็ไม่ใช่เสมอไป “อ่านเก่ง” หมายความว่าอ่านได้คล่องแคล่ว รู้ความหมายของสิ่งที่อ่าน สรุปความคิดรวบยอดที่ผู้แต่งตั้งใจจะบอก แต่ไม่ได้กล่าวเป็นถ้อยคำให้ชัดเจน ต้องตีความเอง สามารถวิจารณ์สิ่งที่อ่านได้ดี แต่ไม่สามารถนำเอาความรู้ความคิดหรือประสบการณ์ที่ได้อ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นคนเก่ง “อ่านให้เก่ง” นั้นหมายความว่า นอกจากอ่านเก่งแล้ว ยังสามารถนำเนื้อหาสาระที่ได้อ่านไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและแก่ผู้อื่นด้วย คนเราไม่ควรจะอ่านเก่งเท่านั้น หากจะต้องอ่านให้เก่งด้วย ดังที่ผู้แต่งหนังสือเล่มน้อยเล่มนี้ได้ชี้แนวทางไว้ให้

การอ่านของคนเรามีสองอย่าง คือ อ่านโดยมีจุดประสงค์ กับอ่านไปเรื่อย ๆ ตามใจชอบ อ่านสองอย่างนี้ประกอบกันจึงจะเกิดผลดี เราอ่านหนังสือบางเล่มโดยมีจุดประสงค์ เช่น ต้องการหาความรู้มาประกอบการเรียน ต้องการหาคำตอบในบางอย่างบางเรื่องที่ใคร่รู้ การอ่านไปเรื่อย ๆ

ตามใจชอบนั้น ถ้าอ่านด้วยความพินิจพิเคราะห์ก็จะได้พบเนื้อหาสาระที่ช่วยให้เราได้คำตอบที่ต้องการ หรือช่วยชี้ช่องทางที่จะได้ความรู้ใหม่ ๆ เคล็ดลัษณอยู่ที่ว่า อ่านอย่างไรจึงจะเป็นคนรอบรู้ คิดได้ ทำได้ ตามความสมควรแก่วัย ถ้าเป็นนักเรียนนักศึกษาก็เล่าเรียนได้ดี มีความรู้รอบตัวที่นำมาใช้เป็นประโยชน์แก่ตนและสังคม คิดแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง สามารถมีส่วนร่วมทำงานช่วยเหลือครอบครัว สถานศึกษา ชุมชนของตน และสังคมได้อย่างดี

อาจารย์ถนอมวงศ์ ถ้ายอดมรรคผล ผู้แต่งหนังสือเล่มนี้ เป็นตัวอย่างที่ดีของผู้ซึ่ง “อ่านให้เก่ง” คือ อ่านเก่ง คิดเก่ง และทำงานเก่งมาตั้งแต่อายุน้อย ๆ เติบโตขึ้นมาด้วยหนังสือและทำงานได้อย่างดีด้วยหนังสือ คำแนะนำ ๙ ประการในเล่มนี้ เป็นคำแนะนำที่เป็นผลประมวผลของประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจริงและจากการอ่าน เป็นคำแนะนำที่ปฏิบัติได้ ผู้เขียนได้ปฏิบัติมาแล้วและเห็นผลแล้ว ถ้าจะเปรียบกับตำราอาหารก็บอกได้ว่า อาหารแต่ละอย่างซึ่งนำเสนอในหนังสือ ผู้เขียนได้ลงมือทำก่อน แล้วปรับปรุงจนอร่อย จึงนำมาเขียนเผยแพร่ให้ทราบกันไป

อ่านคำแนะนำ ๙ ข้อในหนังสือนี้แล้ว ต้องปฏิบัติตามด้วยจึงจะนับว่า “อ่านเก่ง” และเป็น “คนเก่ง” คือ “อ่านให้เก่ง” ได้ดังปรารถนา

ศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ขวลิต

๑ ธันวาคม ๒๕๒๙

ผู้เขียนเล่าความเป็นมา

การอ่านให้เก่ง ฉบับ “อุทานธรรม”

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๒

พ่อ (พ.ต.ต.วิจิตร สุขโชติรัตน์) มักกล่าวอยู่เสมอว่า เจ้าเป็น “ลูกพระ” เป็น “หลานนักปราชญ์” และจะเป็น “เชื้อไม่ทิ้งแถว” ตั้งแต่เด็กจนโตฉันจึงคิดว่าตนเองเป็นเช่นนั้น พ่อบอกว่า ขอให้ทำงานถวายคณะสงฆ์ (คือทั้งสองนิกาย) ที่ว่าเป็นลูกพระ เพราะพ่อเคยบวชเรียน ได้เปรียญ ๗ ประโยค และเป็นอาจารย์ที่มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เมื่อรับราชการก็เป็นอนุศาสนาจารย์คนแรกของกรมตำรวจ (ผู้บังคับบัญชาเรียกว่า พระตำรวจหรือตำรวจพระ) และสอนสามวิชาที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจ คือ จริยศึกษา สังคมศึกษา และประมุขศิลป์ พ่อเป็นศิษย์เก่าที่มีชื่อเสียงฝ่ายมหานิกาย เช่นเดียวกับหลวงวิจิตรวาทการ อาจารย์ธนิต อยู่โพธิ์ และอาจารย์กรุณา กุศลาสัย ที่ว่าฉันเป็นหลานนักปราชญ์ ก็หมายถึงหลานเจ้าคุณตา พระศาสนโศภณ (แจ่ม จตตสโล) หรือ เจ้าคุณศานแจ่ม พี่ของ คุณยายเจียร ถาวรบุตต์ กงสุวรรณ ซึ่งเป็นแม่ของแม่ เจ้าคุณตาเป็นพระนักปราชญ์ของสายธรรมยุติ เคยเป็นเจ้าอาวาสวัดมกุฏกษัตริยาราม แม่เป็นหลานรักที่เป็นอุปฐากยิภาตั้งแต่ก่อนแต่งงาน จนเจ้าคุณตามรณภาพวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๘๘ ก่อนพี่ชายคนโตของฉันเกิดที่บ้านศักดิ์ศรี ซึ่งอยู่ริมคลองข้างวัด (คลองถูกถมไปนานแล้ว)

การที่มีใครต่อใครกล่าวว่าเป็นเชื้อไม่ทิ้งแถว ท่านเหล่านั่นคงพอทราบประวัติของสกุลฝ่ายพ่อกับแม่อยู่บ้าง เฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับหนังสือ

และการอ่านการเขียน เชื่อแหวดี ๆ ที่เป็นมรดกแก่ลูกหลานนี้กระมังที่ ทำให้เกิดเรื่องดี ๆ มากมาย รวมทั้งการสร้างหนังสือ **การอ่านให้เก่ง** พิมพ์ ขยายและแจกมาจนถึงการพิมพ์ครั้งที่ ๑๘ เพื่อให้เหมาะจะถวายพระภิกษุ สามเณร และมอบให้ฆราวาสที่สนใจจะเป็นนักปราชญ์แบบมี สุ จิ ปุ ลิ ครบถ้วน

ความเดิมก่อนการพิมพ์ครั้งนี้มีว่า ใน พ.ศ. ๒๕๒๙ เมื่อฉันเป็น เลขาธิการสมาคมการอ่านแห่งประเทศไทย ได้ใช้แนวที่เคยเขียนใน “อ่าน เพื่อเรียน ต้องเรียนการอ่าน” ให้นักศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ ๑ ใช้เป็น คู่มือการเรียน มาปรับปรุงให้ใช้ได้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาที่อ่านออกแล้ว ไปถึงมัธยมศึกษา นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจการอ่านโดยทั่วไปที่รู้ตัวว่า ยังอ่านไม่เก่ง แม้แต่ผู้ที่ไม่สนใจ “วิชาการ” ก็ยังนำแนวทางไปปฏิบัติได้ เพราะผู้เรียนทุกคนต้องอ่านเก่งจึงจะเรียนเก่งและเลือกทำดีได้

ในการพิมพ์จำหน่ายจ่ายแจกครั้งแรกถึงครั้งที่ ๑๗ ได้เขียนคำอุทิศ แต่พ่อกับแม่ และเล่าว่าได้ทำงานส่งเสริมการอ่านมาอย่างไรบ้าง ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๕ ถึง พ.ศ. ๒๕๖๒ ตั้งแต่เริ่มรับราชการจนเกษียณอายุราชการ ที่ภาควิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และยังคงเป็นอาจารย์พิเศษที่คณะเดิม กับที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๗ หยุดงานสอนภาษาไทยในเมืองจีน กลับมา ทำงานต่อในเมืองไทย เป็นวิทยากร เป็นนายกสมาคมนักแปลและล่ามแห่งประเทศไทยครั้งที่ ๓ และครั้งที่ ๔ เป็นรองประธานสมาพันธ์องค์กรเพื่อ พัฒนาหนังสือและการอ่าน ประธานกองทุนนกางเขนส่งเสริมการอ่าน รวมทั้งทำงานเขียน แปล บรรณาธิการ งานกรรมการ และกรรมกร ที่เกี่ยวกับการพัฒนาหนังสือและส่งเสริมการอ่าน (มีรายละเอียดในฉบับพิมพ์ครั้งที่ ๑๗)

ในช่วงเวลา ๔ ปีมานี้ สังคมหนังสือและการอ่านของคนไทย เปลี่ยนแปลงแบบพลิกโลก ผู้คนใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) แทน การอ่านหนังสือกระดาษ ก้มหน้าอยู่กับ “มือถือ” (โทรศัพท์เคลื่อนที่) มี หนังสือบางเล่มและบางสำนักพิมพ์เท่านั้นที่ขายได้ หรือขายดีตามโอกาส ผู้ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่ที่ยังไม่เลิกกิจการต้องปรับเปลี่ยนทั้งเนื้อหา วิธี เข้าถึงคนอ่าน และวิธีการทางธุรกิจเพื่ออยู่รอด ใน พ.ศ. ๒๕๖๒ ทุกฝ่ายยัง พยายามทำงานต่อไป โดยภาครัฐมีส่วนช่วยอยู่บ้าง แต่เอกชนต้องช่วย เหลือตนเองกันมากกว่า

ในช่วงเวลาเช่นนี้ สมาพันธ์องค์กรเพื่อพัฒนาหนังสือและการอ่าน ซึ่งศาสตราจารย์ คุณหญิงแม้นมาส ชวลิต และศิษย์สายบรรณารักษ์กับนัก ส่งเสริมการอ่านได้ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๘ ต้องเพิ่มงานสร้างนิสัยรักการ อ่านและส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านมากขึ้น โดยได้รับความสนับสนุนและ กำลังใจจากทั้งบุคคลและหน่วยงานที่มีอุดมการณ์เดียวกัน เพื่อให้หนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์ อันเป็นต้นทางแห่งภูมิปัญญาไทยดำรงอยู่ต่อไป

ขณะที่จัดพิมพ์ **การอ่านให้เก่ง** ครั้งที่ ๑๘ ประเทศไทยยังมี หน่วยงานส่งเสริมการอ่าน ทั้งทำตามหน้าที่และอาสาทำ คือ โรงเรียน โรงพยาบาลหลายแห่ง สมาคม มูลนิธิ ชมรม ห้องสมุดสาธารณะ ห้องสมุด เอกชน รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ มีบุคคลมากมายที่พยายามต่อสู้กับ กระแสการไม่อ่าน ทั้งยังมีความหวังว่าจะช่วยกันพัฒนาทักษะการอ่าน สร้างนิสัยรักการอ่าน สร้างหนังสือที่นักอ่านชอบและประทับใจไปนาน ๆ ได้...เช่นเดียวกับที่เคยสร้างมาแล้ว

ถนอมวงศ์ สุขโชติรัตน์ ล้ายอดมรรคผล

๙ กันยายน ๒๕๖๒

สารบัญ

นำเรื่อง	๑๑
ปัญหาของนักอ่าน	๑๒
ปัญหาของคุณ	๑๘
บันไดขั้นที่ ๑ มีสมองไว้คิด	๑๙
บันไดขั้นที่ ๒ ทำจิตให้แจ่มใส	๒๒
บันไดขั้นที่ ๓ สนใจอ่านทุกหนังสือ (อ่านหนังสือทุกชนิด)	๒๖
บันไดขั้นที่ ๔ อย่าถือ “ดิก” เป็นคัมภีร์	๒๙
บันไดขั้นที่ ๕ อย่าอ่านจื๊เป็นคำ ๆ	๓๒
บันไดขั้นที่ ๖ ฝึกการจำความย่อ ๆ	๓๖
บันไดขั้นที่ ๗ รู้จักขอความช่วยเหลือ	๕๓
บันไดขั้นที่ ๘ อ่านไม่เบื่อทุกวิชา	๕๙
บันไดขั้นที่ ๙ ชีวิตมีค่าและประสบความสำเร็จ	๖๕
อุทานธรรม	๗๒
หัวข้อย่อยๆ ช่วยความจำ	๘๒
การอ่านจับใจความสำคัญและการอ่านเร็ว - แบบฝึกหัด	๘๕
ภาคผนวก	๑๐๐
บทส่งท้าย	๑๕๔
หนังสือประกอบการเขียน	๑๕๖
ประวัติผู้เขียน	๑๕๘

นำเรื่อง

มนุษย์ทั่ว ๆ ไปมีสัญชาตญาณเบื้องต้นเช่นเดียวกับสัตว์ เมื่อถูกไฟ
ก็ร้อน เมื่อถูกน้ำแข็งก็เย็น เมื่อหิวก็ต้องกินอาหาร เมื่อกินอาหารแล้วก็อิ่ม
แต่การเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้และทำให้ชีวิตเจริญขึ้นนั้นมิได้เป็นไปโดย
อัตโนมัติหรือโดยสัญชาตญาณ คนเราต้องเรียนจึงจะรู้ และจะรู้กว้างขวาง
ขึ้น ลึกซึ้งขึ้นได้ ก็ด้วยการพัฒนาทั้งทักษะและวิธีการอ่าน พัฒนารสนิยม
การเลือกหนังสือ และการสร้างนิสัยรักการอ่านอย่างยั่งยืน

หนังสือเล่มเล็ก ๆ นี้ทำหน้าที่ช่วยแนะนำผู้อ่านที่ปรารถนาจะ
อ่านเป็น และอ่านเก่ง ไม่ว่าจะอ่านจากสื่อชนิดใด ด้วยเครื่องมืออะไร ทั้งใน
การศึกษาเล่าเรียน การทำงาน และการดำเนินชีวิต ให้ก้าวหน้าไปโดย
ปลอดภัย ตัดสินใจไม่ผิดพลาด ถ้าพลาดก็น้อยที่สุด

คู่มือเล่มนี้มีใช้คำภีร์ซึ่งมีถ้อยคำเป็นอมตะ และมีใช้สูตรซึ่งท่อง
แล้วนำไปแก้ปัญหาได้ลงตัว แต่เป็น "คู่มือ" ซึ่งหมายความว่าผู้อ่านต้อง
เข้าใจคู่มือนี้ก่อน แล้วนำไปปฏิบัติจนเกิดทักษะหรือความชำนาญขึ้นตาม
ลำดับ ทั้งนี้ ต้องสร้างนิสัย "รักการอ่าน" ควบคู่ไปด้วย

หากคุณรักการอ่าน อ่านมาก ๆ เลือกอ่านทุกสิ่งทุกอย่างทุกเรื่อง
ที่มีประโยชน์ จะเป็นนักอ่านยอดเยี่ยม และประสบความสำเร็จในการเรียน
การทำงาน ตลอดจนการพัฒนาสังคมส่วนรวมด้วย

ปัญหาของนักอ่าน

เรามาเริ่มกันที่การพิจารณาตนเองก่อนดีไหม ว่ามีปัญหอะไรบ้าง เมื่อทราบปัญหาแล้วจะได้หาทางป้องกันและแก้ไขให้ถูกต้อง เมื่อหมดปัญหา และอ่านเก่งแล้ว ยังจะช่วยแก้ปัญหาให้ผู้อื่นได้ด้วย

ปัญหาบางข้อต่อไปนี่ง่ายๆ บางข้อแก้ยาก บางคนก็แก้ไขบางข้อไม่ได้เอาเลย มาดูกันซิว่ามีเรื่องใดบ้าง

๑. ไม่อ่าน ข้อนี้หมายความว่า คนนั้นอ่านออกแล้ว แต่ไม่ว่าใครจะแนะนำสั่งสอนอย่างไร ตนเองจำเป็นจะต้องอ่านมากเพียงไร ก็ไม่อ่าน ไม่สนใจความรู้ความคิดใด ๆ ทั้งสิ้น ในยุคที่ผู้คนทุกเพศทุกวัยใช้ “มือถือ” ส่วนมากก็ไม่ได้ใช้หาความรู้ให้คุ้มค่าและเวลา จะใช้เพื่อให้เพลิดเพลิน หรือหาความบันเทิงมากกว่า เรื่องนี้แก้ไขง่าย **เพียงวางมือถือแล้วหยิบหนังสือขึ้นมาอ่าน** หากไม่อ่านเพราะเกียจคร้านให้อ่านบทกวีนี้

อย่าเกียจคร้านการเรียนรู้เร่งอุสาห์

มีวิชาเหมือนมีทรัพย์อยู่นับแสน

จะตกถิ่นฐานใดคงไม่แคลน

ถึงคับแค้นก็พอยังประทังตน

(**นิติสารสาธก** ของ พระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร))

๒. อ่านไม่ออก ข้อนี้แก้ไขได้ด้วยการเล่าเรียนศึกษา ถ้าอยู่ในระบบการศึกษาอยู่แล้วไม่ว่าจะอยู่ชั้นใด หรือเรียน กศน. หรือพากเพียรเรียนด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพก็นับว่าโชคดีมาก เพราะมีเด็กและวัยรุ่น ตลอดจนผู้ใหญ่อีกหลายคนในเมืองไทยที่ไม่มีโอกาสเรียน เมื่อมี

โอกาสดีแล้วก็จขยันทันเรียน มิฉะนั้น จะมีสภาพอย่างนี้อาขยานบทนี้
กล่าวไว้

เกิดมาเป็นคน หนังสือเป็นต้น วิชาหนาเจ้า
ถ้ามันไม่รู้ อดสูอายเขา เพื่อนฝูงเยาะเย้ย ว่าเง่าเงาโง่
กลางคนเกิดมา ไม่รู้วิชา เคอะอยู่จนโต
ไปเป็นข้าเขา เพราะเขลาเง่าโง่ บ้างเป็นคนโง่ เทียวขอกก็มี
ถ้ารู้วิชา ประเสริฐหนักหนา ชูหน้าราศี
จะไปแห่งใด มีคนปรานี ยากไร้ไม่มี สวัสดิมงคล

(ภาพยัสร้างคนางค์ ๒๘ จาก *จินตามณี*)

๓. ไม่มีหนังสืออ่าน ถ้าได้เข้าโรงเรียน ก็ย่อมมีหนังสือเรียนและ
หนังสือในห้องสมุดให้อ่านได้ นอกจากนี้ ยังมีหนังสือตามร้านกาแฟ ร้าน
เสริมสวย สถานที่ราชการต่าง ๆ ที่ทำงาน โรงพยาบาล โรงแรม คลินิก
ตลอดจนที่ร้านหรือศูนย์หนังสือ ซึ่งใครจะเดินเข้าไปพลิก ๆ อ่าน หรือยืม
อ่านสักชั่วโมงหนึ่งโดยไม่ซื้อก็ย่อมได้ เรามีหอสมุดแห่งชาติ ๑๑ แห่งทั่ว
ประเทศ หอสมุดเฉลิมพระเกียรติ หอสมุดเฉลิมราชกุมารี หอสมุดเมือง
กรุงเทพฯ หอสมุดในศูนย์การค้า และหอสมุดประชาชน ศาลาหรือที่อ่าน
หนังสือชุมชน ตลอดจนวัดวาอาราม โบสถ์ มัสยิด ก็มีหนังสือให้อ่าน
กระทั่งทุ่งกระดาศ ทุ่งพลาสติกที่ใส่ของมาจากร้านค้าก็มีตัวหนังสือให้อ่าน
ถ้าโดยสารรถไฟใต้ดินหรือรถไฟลอยฟ้า ก็ยังมีหนังสือเล่มบาง ๆ แจก โดย
หวังว่าผู้โดยสารจะหยิบไปอ่านขณะอยู่บนรถ แต่ปรากฏว่าหนังสือดี ๆ
เหล่านั้นเหลือมากมาย ผู้โดยสารส่วนใหญ่ทั้งที่นั่งและยืนต่างก็ก้มหน้าก้ม
ตาเพ่ง “มือถือ” มิไ้มีก็คนสนใจว่าคนพิการ ผู้สูงอายุ สตรีมีครรภ์ ตลอด
จนพระภิกษุสามเณร ยังไม่มีที่นั่ง นักเรียนสมัยใหม่อาจไม่ได้่านหนังสือ
สมบัติผู้ดี หรือ **มารยาทเล่มน้อย** จึงขาดน้ำใจและมารยาทสังคม

ถ้าที่ใดไม่มีหนังสือให้อ่านเลยจริง ๆ กรุณาแจ้งไปที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม

๔. ไม่มีเวลาอ่าน ข้อนี้เป็นได้เพียงข้อแก้ตัวเท่านั้น คนที่อ่านได้ และต้องการอ่านมักจะได้อ่านอยู่เสมอ คนที่ชอบอ่านจะยิ่งเสาะแสวงหาสื่อต่าง ๆ มาอ่าน และยิ่งอ่านก็ยิ่งมีเวลาอ่านเพราะไม่มัวแต่ไปทำกิจอื่น ๆ ที่ไร้ประโยชน์ ยิ่งชีวิตลำบากก็ยิ่งอ่าน แม้ไม่มีเงินเรียนหนังสือก็ยังอ่าน จะเดินทางไปไหน ๆ หากถือหนังสือไปอ่านด้วยน่าจะดี อ่านเมื่อไรก็ได้ ไม่ต้องรอรเวลาว่าง ยิ่งอยู่ในยุค "มือถือ" ยิ่งสะดวก หลายคนใช้เครื่องอ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book reader) อ่านกันได้ตลอดเวลาโดยไม่ต้องถือหนังสือเป็นเล่มให้หนัก

๕. ไม่มีที่อ่าน ผู้อ่านอาจต้องการสถานที่สงบ สบาย บรรยากาศร่มรื่น มีเพลงไพเราะฟังเบา ๆ ฯลฯ ข้อนี้ก็คล้าย ๆ จะเป็นข้อแก้ตัวเหมือนกัน เพราะหากรักจะอ่านละก็ ต่อให้อีกทีก็ครีโคมอย่างไรรักอ่านได้ รดิดนาน ๆ ก็อ่านได้ ขณะโดยสารรถสาธารณะก็อ่านได้ สำคัญว่าเราต้องสนใจอ่านจริง ๆ จนเกิดสมาธิ เมื่อเกิดสมาธิแล้วทั้งโลกก็จะมีแต่ผู้อ่านกับเรื่องที่อ่านเท่านั้น ถ้ามีวอสร้างบรรยากาศอยู่ บางทีบรรยากาศนั้นอาจจะกล่อมให้หลับไปเลยก็ได้ ปัจจุบันเราอ่านกันได้ทุกหนทุกแห่ง เพราะพกอุปกรณ์ไปด้วยได้ทุกที่ หากเป็นผู้พิการทางสายตาก็อ่านหนังสืออักษรเบรลล์ หรือฟัง "หนังสือเสียง" ซึ่งปัจจุบันมีบริการแพร่หลายแล้ว (แต่ก็ยังไม่ใช่หนังสือกระดาษ)

๖. อ่านช้า นักเรียนนักศึกษาตลอดจนผู้ลืหนังสือจำนวนมากมักบ่นว่าตนอ่านหนังสือได้ช้า ที่ว่าช้านั้นคือไม่ทันใจ เพราะต้องอ่านมาก (ในเวลาใกล้จะสอบ...ถ้าไม่จนด้วยยอมไม่อ่าน...) ถ้าอย่างนั้น วิธีที่ควรทำให้เป็นนิสัยก็คือ อ่านสม่ำเสมออยู่เป็นปกติตั้งแต่เริ่มเรียน แม้ในเวลาพักผ่อน

ก็ถือเอาการอ่านหรือฟังหนังสือเป็นเครื่องผ่อนคลาย แต่ถ้าอ่านเป็นประจำทุกวันอยู่แล้ว ก็ยังอ่านซ้ำ คืออ่านไม่เข้าใจสักที ก็ต้องดูวิธีแก้ปัญหากันไป (ดูบันไดขั้นที่ ๕)

๗. อ่านไม่เข้าใจ ผู้อ่านทุกคนต้องพบปัญหานี้เมื่ออ่านเรื่องที่ตนยังไม่คุ้นเคย อุปสรรคที่ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องที่ทำนั้นก็มีหลายประการ ปัญหาการอ่านไม่เข้าใจในยุคดิจิทัลคือ ไม่เคยรู้เรื่องนั้น ๆ มาก่อนเลย ไม่มีทักษะการอ่านเบื้องต้น ไม่มีทักษะการอ่านเร็วและจับใจความ รีบอ่านจนจับใจความได้ไม่ชัดเจน หากความรู้ความคติน้อยก็อาจตีความผิด หรือเข้าใจผิดไปเลย บางสาเหตุเกิดจากผู้เขียนและผู้ผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากยังเป็นนักเรียนนักศึกษาที่ต้องอ่านตำรา ก็มักอ้างว่า “เบื่อ” ด้วยสาเหตุที่ตำราใช้ภาษาวิชาการและมักไม่สนุก

ผู้เขียน (รวมถึงผู้แปลด้วย) จึงควรตระหนักก่อนว่า เขียนให้ใครอ่าน อายุประมาณไหน มีวัยวุฒิ (คือมีสติปัญญาสมวัย) และมีคุณวุฒิ (คือมีการศึกษา) ระดับใด วิธีช่วยผู้อ่านทั่วไปให้เข้าใจได้ง่าย คือ ใช้ภาษาไม่ยากเกินไป เรียบเรียงแบบตรงไปตรงมา ลำดับเรื่องจากง่ายไปยาก มีศัพท์เฉพาะไม่มากนัก อธิบายเรื่องที่มีความหมายลึกซึ้งซับซ้อนให้กระจ่าง ถ้าแปลก็แปลให้ถูกต้อง มีบรรณาธิการที่เก่ง ๆ ช่วยตรวจสอบกับต้นฉบับ และกลาภาษาแปลให้เป็นภาษาไทยที่เข้าใจง่าย ฯลฯ

ผู้ผลิตรวมทั้งบรรณาธิการและนักพิสูจน์อักษรควรช่วยผู้อ่านตามอายุของกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้ตัวพิมพ์ขนาดที่อ่านสบายตา เว้นช่องไฟและเว้นวรรคให้เหมาะสม จัดภาพประกอบซึ่งช่วยผ่อนคลายความเครียดขณะอ่าน และช่วยให้เข้าใจเรื่องดีขึ้น ฯลฯ

ส่วนผู้อ่านก็มีทางแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้หลายวิธี ตามที่จะได้อ่านในบทต่อ ๆ ไป